

Vážení studenti,

tento dokument neobsahuje kompletní studijní materiál. Doplňte si prosím podklady z literatury. Neprošlo jazykovou úpravou.

SPECIÁLNÍ PEDAGOGIKA **Legislativa, integrace**

Systém kurikulárních dokumentů

- Národní program rozvoje vzdělávání v ČR – Bílá kniha (2001).
- Školský zákon č. 561/2004 Sb.
- Systém kurikulárních dokumentů pro vzdělávání Ž od 3-19 let – dvě úrovně:
- Státní úroveň – národní program vzdělávání NPV a rámcový vzdělávací program RVP.
- Školní úroveň – školní vzdělávací programy ŠVP a manuály.

Vzdělávání v ČR; kurikulární dokumenty:

- Školský zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném vzdělávání (24.zář 2004).
- Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských zařízeních.
- Vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a studentů mimořádně nadaných.
- 109/2002 Sb. Zákon o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů.

Žák se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP):

- Žáci se zdravotním postižením
- Žáci se zdravotním znevýhodněním
- Žáci se sociálním znevýhodněním
- Žáci nadaní a mimořádně nadaní

Integrace

- **Právo na vzdělání** – základní ukazatel vyspělosti společnosti
- **Integrační proces** – prostupuje také do oblasti edukace jedinců se speciálními potřebami
- **Škola pro všechny** – obsah projektu *Special needs in the classroom* – rovnoprávné vzdělávání všech dětí
- **Integrace/Inkluze** – obsah pojmů se často prolíná
- **Úplná inkluze** – se objevuje v americkém a skandinávském mainstreamingu

Integrační proces

■

■ **Oblast výchovy a vzdělávání osob se speciálními vzdělávacími potřebami**

- > Raný věk
- > Předškolní věk
- > Školní věk
- > Dospělost
- > Stáří

Pojmy: integrace, inkluze

■ **Integrace:**

- integrované vzdělávání: „*Přístupy a způsoby zapojení žáků se zvláštními vzdělávacími potřebami do hlavních proudů vzdělávání a do běžných škol...*“ (Průcha, 2003)
- „*začlenění postiženého do společnosti zdravých, kdy v ní dovede bez problémů žít, cítí se jí přijat a sám se s ní identifikuje*“ (Vágnerová, 2004)

Integrace / Inkluze

- **To be included** - být úplnou součástí
- **Integrace** - být zpět začleněn
- **Inkluzivní škola** – prostředí je strukturováno směrem k plnění speciálně pedagogických potřeb jedince
- **Podpora žáka se speciálními potřebami**
- **Salamanca 1994** – Světová konference speciálního vzdělávání – škola pro všechny

Definice školní integrace

- **společná edukace postižených a nepostižených žáků.**
- **výchovu a vzdělání v různých formách poskytnutá jedincům se speciálními potřebami v co možná nejméně restriktivním prostředí, které optimálně odpovídá jeho potřebám.**

Integrace:

- **individuální** - vzdělávání Ž s SVP v běžné škole nebo ve speciální škole určené pro Ž s jiným druhem zdravotního postižení.
- **skupinová** - vzdělávání Ž ve třídě, oddělení, studijní skupině zřízené pro Ž se zdrav.pos. v běžné škole nebo ve speciální škole pro Ž s jiným druhem zdrav.postižení.

Podmínky integrace Ž se SVP:

- Příprava a uspořádání třídy, školy;
- Odborná připravenost pedagogů;
- Přijetí spolužáky, kolektivem třídy;
- Příprava kolektivu;
- Systematická práce s rodinou
- Zajištění potřebného materiálního vybavení;
- Nižší počet Ž ve třídě;
- Souhlas rodičů, ředitele školy a doporučení příslušného poradenského pracoviště (PPP, SPC).

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání – RVP ZV

- Předškolní vzdělávání.
- Základní vzdělávání.
- Střední všeobecné vzdělávání (gymnázium).
- Střední odborné vzdělávání.

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání – RVP ZV:

- Kurikulární dokument – vymezuje představu státu o zaměření, obsahu a výsledcích základního vzdělávání.
- Smysl a cíl vzdělávání:

- vybavit Ž klíčovými kompetencemi,
- připravit Ž na další vzdělávání a uplatnění ve společnosti.

RVP ZV

- RVP ZV
- Pro Ž s lehkým mentálním postižením (ZŠP)
- RVP základní škola speciální (ZŠS)
- RVP ZŠS – dvě úrovně:
- Pro Ž se středně těžkým mentálním postižením (ZŠS)
- Pro Ž s těžkým postižením a souběžným postižením více vadami (rehabilitační vzdělávací program)

Soubory klíčových kompetencí:

- Učení
- Řešení problémů
- Komunikace
- Pracovní činnosti
- Spolupráce

- *Vzdělávání Ž má probíhat v souladu s jeho speciálními vzdělávacími potřebami.*

Klíčové kompetence:

- = soubor znalostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobnostní rozvoj a uplatnění ve společnosti.
- Kompetence k učení
- Kompetence k řešení problémů
- Kompetence komunikativní
- Kompetence sociální a personální
- Kompetence občanské
- Kompetence pracovní.

Vzdělávací oblasti RVP ZV:

- Jazyk a jazyková komunikace (Český jazyk a literatura a cizí jazyk)
- Matematika a její aplikace
- Informační a komunikační technologie
- Člověk a jeho svět
- Člověk a společnost (dějepis, výchova k občanství)
- Člověk a příroda (fyzika, chemie, přírodopis, zeměpis)
- Umění a kultura (HV, VV)
- Člověk a zdraví (výchova ke zdraví, tělesná výchova)
- Člověk a svět práce.

Průřezová témata:

- Okruhy aktuálních problémů současného světa.
- Povinné – nedílnou součástí ZV.

Průřezová témata:

- Osobnostní a sociální výchova.
- Výchova demokratického občana.
- Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech.
- Multikulturní výchova.
- Enviromentální výchova.
- Mediální výchova.

Vyhláška č. 73/2005 Sb.

Vyhláška č. 73 ze dne 9. února 2005 o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných

Formy speciálního vzdělávání §3

- Speciální vzdělávání žáků se zdravotním postižením je zajišťováno:
 - Formou individuální integrace
 - Formou skupinové integrace
 - Ve škole speciální (samostatně zřízené pro žáky se zdravotním postižením)
 - Kombinací forem

Individuální integrace

- V běžné škole
- Ve speciální škole určené pro žáky s jiným druhem postižení

Skupinová integrace

- Skupinovou integrací se rozumí vzdělávání žáka ve třídě, oddělení nebo studijní skupině zřízené pro žáky se zdravotním postižením
 - V běžné škole
 - Ve speciální škole pro žáky s jiným druhem zdravotního postižením
- Ve vybraných vyučovacích předmětech se žáci se zdravotním postižením mohou vzdělávat společně s ostatními žáky a být zapojeni do všech činností mimo vyučování

Individuální vzdělávací plán

- Individuální vzdělávací plán (§18 školského zákona) je v případě potřeby
 - Vzdělávacím programem pro individuálně integrovaného žáka
 - Žáka s hlubokým mentálním postižením
 - Pro žáka skupinově integrovaného
 - Pro žáka speciální školy

Individuální vzdělávací plán §6

- IVP je závazným dokumentem pro zajištění speciálních vzdělávacích potřeb žáka
- IVP je součástí osobní dokumentace žáka
- Zpracovává se před nástupem žáka do školy ve spolupráci se školským poradenským zařízením a s rodiči žáka

Vyhláška č. 72/2005 Sb.

o poskytování poradenských služeb ve školách a školských zařízeních

Školní poradenská pracoviště

- Výchovní poradci
- Školní psychologové
- Školní speciální pedagogové
- Školní metodici prevence

Výchovní poradci

■ **Pracují na všech školách**

- základních
- středních
- speciálních

■ **Plní úkoly pedagogicko-psychologického poradenství**

- v oblasti výchovy a vzdělání
- profesního poradenství (kariérového poradenství)

□ **Činnost výchovných poradců**

- je dána vyhláškou 72/2005

Školní psychologové, speciální pedagogové, metodici školní prevence

■ **Cíl jejich činnosti**

- Snižování rizika vzniku výchovných a výukových problémů
- Negativních jevů ve vývoji žáka
- Jedná se o primárně preventivní působení

Specializovaná poradenská zařízení

- Pedagogicko-psychologické poradny
- Speciálně pedagogická centra
- Střediska výchovné péče (zákon č.109/2002 ve znění pozdějších předpisů)
- IPPP – Institut pedagogicko-psychologického poradenství

LITERATURA:

- Pipeková, J. (ed.) *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. Paido. Brno : 2006. ISBN 80-7315-120-0